

Ὁρθόδοξος Ἐνημέρωσις

«Ἐντολὴ γὰρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστεως. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα... Διὰ τοῦτο καγὼ ὁ τάλας, δεδοικῶς τὸ Κριτήριον, λαλῶ».

(Ὁσ. Θεοδώρου Στουδίτου, PG 99, 1321)

■ Ἡ Παναίρεσις τοῦ Οἰκουμενισμοῦ προχωρεῖ

Ἡ συμμετοχὴ τῶν ὀρθοδόξων στὸ πανθρησκειακὸ ἄνοιγμα τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν»: Θανάσιμο Ἄμάρτημα!...*

Ἡ Ζ' Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ «Π.Σ.Ε» στὴν Κανμπέρρα, τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1991, δὲν ἄφησε καμμία ἀμφιβολία, ὅτι τὸ μέλλον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς Γενεύης εἶναι σαφῶς πανθρησκειακὸ καὶ ὁ συγκρητιστικὸς του ἐκφυλισμὸς ἀναπόφευκτος.

Α. Η ΘΑΝΑΣΙΜΟΣ ἄμαρτία τῆς συμμετοχῆς τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν στὴν Συνέλευσι αὐτὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συγχωρηθῆ, παρὰ τὶς ἔντονες διαμαρτυρίες ποὺ διετύπωσαν, γιὰ δύο κυρίως λόγους.

Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς: οἱ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταί, μετὰ τὴν διαπίστωσι τῶν συγκρητιστικῶν τάσεων τοῦ «Π.Σ.Ε» καὶ τὸ ἄνοιγμά του πρὸς τὶς τριτοκοσμικὰς «θεολογίες», ὄχι μόνον δὲν ἀπεχώρησαν ἀπὸ τὸ παμπροτεσταντικὸ Σωματεῖο τῆς Γενεύης, ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ ἑπτὰ μῆνες σὲ εἰδικὴ «Διορθόδοξη Σύσκεψι», στὴν ὁποία σημειωτέον συμμετεῖχαν καὶ οἱ Ἀντιχαλκιδόνιοι/Μονοφυσῖται, στὸ Σαρπεζὺ τῆς Ἑλβετίας (12-16.9.1991), ἐξεπόνθησαν μίαν ἐκτενῆ «Ἐκθεσι» (Κεφάλαια Α' - Γ', §§ 27), διὰ τῆς ὁποίας ἀνανέωσαν τὴν ἀπόφασί τους «πρὸς μίαν πληρεστέραν Ὁρθόδοξον συμμετοχὴν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν»!¹...

● **Μάλιστα**, ἡ ἀξιοθρήνητος αὐτὴ «Ἐκθεσις», ἀναφερομένη στὴν ἀνάγκη ἐπανευρέσεως «ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων Ὁρθοδόξων μιᾶς ἐξαγνισμένης, καλῶς πληροφορημένης καὶ ὑπευθύνου Ὁρθοδοξίας», ὡς τῆς «πλέον δυναμικῆς ἀπαντήσεως» στὶς «ἀπίθεις» ἐνέργειες ὠρισμένων «ἱεραποστόλων», ἐκφράζει τὴν ἀποψη, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι «ἔχουν ἀνάγκην τῆς βοηθείας ὅλων, εἰδικώτερον δὲ τῆς συμπαραστάσεως τῶν ἐν τῷ Π.Σ.Ε συναδέλφων των»¹!...

● **Δηλαδή:** γιὰ νὰ δώσῃ ἡ Ὁρθοδοξία, τὸ εὐλογημένο Σῶμα τοῦ Θεανθρώπου Σωτῆρος μας Χριστοῦ, τὴν σωστικὴν μαρτυρία Της στὸν κόσμον, ἔχει ἀνάγκην βοηθείας ἀπὸ τοὺς ἑτεροδόξους· ἡ Ἀλήθεια γιὰ νὰ λάμψῃ ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ τὸ ψεῦδος!...

● **Ὁ δεύτερος** λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς: στὴν διεύρυνσι τοῦ «ἐνωτικοῦ» ὁράματος τοῦ «Π.Σ.Ε.» καὶ τὴν ἐτοιμασίαν τοῦ ἐδάφους «**γιὰ ἓναν εὐρύτερον οἰκουμενισμόν**»², γιὰ μιὰ κατάφασι δηλαδὴ πρὸς τὶς ἄλλες θρησκείας, ὡς δῆθεν σεβαστῶν πνευματικῶν ἐμπειριῶν καὶ παραδόσεων, καθοριστικὸν ρόλον ἔπαιξε ἡ ὀρθόδοξος Ἀντιπροσωπία.

● **Καὶ** πλέον συγκεκριμένα, ἡ λεγομένη Οἰκουμενικὴ Κίνησις καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸ «Π.Σ.Ε.» μετὰ ἀπὸ ἓναν ἐξηκονταετῆ προβληματισμὸν καὶ ὕστερα ἀπὸ βαθεῖα ζύμωσι θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀπόψεων (Ἐδιμβούργον 1910, Ἱεροσόλυμα 1928, Ταμπάρᾶ Ἰνδιῶν 1938, Ἀκκρά Γκάνας 1957-8, Νέο Δελχὶ 1961, Μεξικὸν 1963, Κάντου Σρι Λάνκα 1967, Ἀτζαλτοῦν Λιβάνου 1970 καὶ Ζυρίχην 1970), ἀπεφάσισε ὀριστικὰ πλέον νὰ δεσμευθῆ στὸν Διάλογο μὲ τὶς ἄλλες θρησκείας.

● **Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1971** συνῆλθε στὴν Ἀντὶς Ἀμπέμπα τῆς Αἰθιοπίας ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν» μὲ κύριον θέμα «Διάλογος μὲ ἀνθρώπους ἄλλων Θρησκευτικῶν πεποιθήσεων»³.

Κύριος ὁμιλητὴς ἦταν ὁ μητροπολίτης Βηρυττοῦ κ. Γεώργιος Κόδρ (νῦν Βίβλου καὶ Ὁρους Λιβάνου), τοῦ ὀρθοδόξου Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τὸ θέμα «**Ὁ Χριστιανισμὸς ἐντὸς ἐνὸς πλουραλιστικοῦ κόσμου - Ἡ Οἰκονομία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος**».

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ βασίσθηκε στὴν Ἐκθεσὶ τῆς Ζυρίχης τοῦ 1970, ἐθεώρησε τὸν Διαθρησκευτικὸν Διάλογον ὡς προτε-

ραιότητα καὶ ἐπεχείρησε τὸ τολμηρὸ βῆμα: προέβη στὴν σύστασι τοῦ *Τμήματος Διαλόγου μὲ τοὺς Ἀνθρώπους Ζωντανῶν Πίστεων καὶ Ἰδεολογιῶν*⁴.

Τὸ 1971 λοιπὸν θεωρεῖται ὡς ἀφετηριακὸ ἔτος τῆς διευρύνσεως τοῦ ἐνωτικοῦ ὁράματος τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν» καὶ τοῦ ἀνοίγματος τῶν πυλῶν του σὲ ὅλα τὰ θρησκευόμενα.

● **Πρέπει** νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ διεύρυνσις τῶν ὁρίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ αὐτοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Γενεύης **ἔγινε μὲ ἕναν τρόπο ἄξιο πολλῶν δακρῶν εἰδικὰ γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους Οἰκουμενιστὰς καὶ μὲ μία πτώσι πρωτάκουστον.**

Τί ἀκριβῶς συνέβη;

Στὴν Ἀντὶς Ἀμπέμπα, ὁ μητροπολίτης Γεώργιος Κόδρ, στὴν προσπάθειά του νὰ θέσῃ τὰ θεμέλια μιᾶς νέας «θεολογίας» τοῦ Διαλόγου μὲ τὶς ἄλλες θρησκείες, κατεπάτησε κυριολεκτικὰ τὰ πάντα καὶ ἐκήρυξε μία πολύμορφη αἵρεσι.

● **Ὁ δυστυχὴς ἀρχιερεὺς:**

- **διαπιστώνει** αὐθεντικότητα στὴν πνευματικὴ ζωὴ τῶν ἀβαπτίστων·

- **βεβαιώνει**, ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐμπλουτίσουμε τὶς ἐμπειρίες μας μὲ τὸν πλοῦτο τῆς παγκοσμίου θρησκευτικῆς κοινότητος·

- **ἀναγνωρίζει**, ὅτι ὁ Χριστὸς φωτίζει τοὺς ἀλλοθρήσκους στὴν ἀνάγνωσι τῶν Γραφῶν τους·

- **ὑποστηρίζει**, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐνεργεῖ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία Του, ἐμπνέει τὶς μὴ Χριστιανικὲς θρησκείες καὶ εἶναι πραγματικὰ ὁ κοινὸς παρανομαστὴς ὅλων τῶν θρησκειῶν τοῦ κόσμου:

«Τὸ Πνεῦμα ἐργάζεται διὰ τῶν ἐνεργειῶν του σύμφωνα μὲ τὴν ἰδική του οἰκονομία καὶ μποροῦμε, ἀπὸ αὐτὴν τὴν σκοπιά, νὰ θεωρήσουμε τὰ μὴ χριστιανικὰ θρησκευόμενα, ὡς χώρους, ὅπου ἡ ἔμπνευσις του εἶναι παρούσα. Ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δέχονται τὴν ἐπίσκεψι τοῦ Πνεύματος, εἶναι λαὸς τοῦ Θεοῦ»⁵!...

Ἡ συγκρητιστικὴ αὐτὴ θεολογία τοῦ δυστυχχοῦς μητροπολίτου ἐξέπληξε γιὰ τὴν τολμηρότητά της ἀκόμη καὶ τοὺς Προτεστάντες Συνέδρους, εἶναι δὲ ἕνα καταπληκτικὸ δείγμα, πῶς διὰ

μέσου τοῦ Οἰκουμενισμοῦ ὀδηγεῖται κανεῖς νομοτελειακὰ στὴν Πανθηρσκειὰ τῆς «Νέας Ἐποχῆς»!...

Β. ΓΕΝΝΑΤΑΙ λοιπὸν ἡ εὐλογος ἀπορία: γιατί διαμαρτύρονται οἱ ὀρθόδοξοι Οἰκουμενισταὶ γιὰ τὴν **«αὐξανομένη ἀπόκλιση ἀπὸ τὴ βάση τοῦ Π.Σ.Ε.»**⁶, ἐφ' ὅσον ποτὲ δὲν διεμαρτυρήθησαν γιὰ τὴν «θεολογία» τοῦ δυστυχοῦς μητροπολίτου Γεωργίου Κόδρ καὶ τῶν ὁμοφρόνων του, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν **ἀπαράιτητα προϋπόθεσι** τῶν περαιτέρω διαθηρσκειακῶν ἀνοιγμάτων τοῦ «Π.Σ.Ε.»;

Ἡ **«ἀνησυχία»** τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν, γιὰ τὴν **«τάση ὅπως περιθωριοποιηθεῖ ἡ βάση τοῦ Π.Σ.Ε. στὴ διεξαγωγή τοῦ ἔργου του»**⁶, παραπέμποντας συνεχῶς στὴν «Δήλωσι τοῦ Τορόντο» (1950), προκαλεῖ θυμηδία καὶ στοὺς ἀπλουστεροὺς μελετητὰς τῆς λεγομένης Οἰκουμενικῆς Κινήσεως...

Καὶ τοῦτο, διότι εἶναι ἀναντίρρητο, ὅτι ἡ θεολογικὴ καὶ πρακτικὴ διαστρωμάτωσις τῆς οἰκουμενιστικῆς ὁμοσπονδίας τοῦ «Π.Σ.Ε.» συντηρεῖ τὴν «προπατορικὴν» ἐπιθυμία του νὰ ἀναγνωρισθῆ καὶ ἐδραιωθῆ ὡς ἓνα εἶδος ὑπερτάτης αὐθεντίας supra Ecclesiam, ὡς μία «Οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία», παρὰ τὶς κατὰ καιροὺς «Δηλώσεις» τύπου Τορόντο καὶ παρὰ τὶς «Ἄνησυχίες», «Σκέψεις» καὶ «Διαμαρτυρίες» τῶν ὀρθοδόξων Οἰκουμενιστῶν...

Οἱ ὀρθόδοξοι συνέδριοι στὴν Κανμπέρρα ἐπεσήμαναν τὴν δημιουργία «ῥιζισμένων ἐπικινδύνων καταστάσεων στὸ ΠΣΕ»:

«ἀπὸ πολλὰ κείμενα τοῦ Π.Σ.Ε. ἀπουσιάζει ἡ κατάφαση, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ Σωτὴρ τοῦ Κόσμου»· ἐπίσης παρετήρησαν, μεταξὺ ἄλλων, **«μία αὐξουσα ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴ βιβλικὴ χριστιανικὴ ἀντίληψη περὶ τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τῆς σωτηρίας, τῆς “καλῆς ἀγγελίας” αὐτοῦ τούτου τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ ἀνθρώπου ὡς δημιουργήματος “κατ’ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσι τοῦ Θεοῦ”, καὶ τῆς Ἐκκλησίας»**⁶...

Γ. ΚΑΙ ΟΜΩΣ: τριάντα ἀκριβῶς μῆνες μετὰ τὴν Κανμπέρρα καὶ τὶς «ὀρθόδοξες ἀνησυχίες», κατὰ τὸ «Ἐ’ Παγκόσμιον Συνέδριον Πίστεως καὶ Τάξεως» τοῦ «Π.Σ.Ε.» στὴν Ἰσπανικὴ πόλι Σαντιάγκο ντε Κομποστέλα (3-14.8.1993)⁷, ὁ μητροπολίτης Ὅρους

Λιβάνου κ. Γεώργιος Κόδρ συνεχίζει, παρουσία μάλιστα τῆς εὐρυτάτης πανορθοδόξου Ἀντιπροσωπίας (46μελοῦς), τὴν διακήρυξι τῆς συγκρητιστικῆς του θεολογίας:

«...Ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα πνέει ὅπου τὸ Πνεῦμα θέλει καὶ ἡ ἀγιότης μὲ τὴν ἔννοια τοῦ φωτισμοῦ καὶ τοῦ δοξασμοῦ μπορεῖ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὅπουδήποτε... Ὁ Διάλογος γιὰ τὴν ἀλήθεια μπορεῖ νὰ ἐγκαθιδρυθῇ. Οἱ Χριστιανοί, προσκεκολλημένοι στὸν Χριστὸ ὡς τὴν ἀλήθεια, δὲν θὰ ἐμποδίσουν τὶς ἀλήθειες ποὺ εὐρίσκονται διάσπαρτες στὶς θρησκευτικὲς παραδόσεις ποὺ τοὺς περιβάλλουν. Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀλήθειες πηγάζουν ἀπὸ τὴν ἴδια θεία πηγὴ. Θὰ πρέπει (οἱ Χριστιανοί) νὰ καλωσορίσουν κάθε πνευματικὴ ζωοδότρια τροφή, ὄχι ὡς ἀνθρώπινο λόγο, ἀλλὰ ὡς ἄρτο ἐξ οὐρανοῦ. Κάθε κήρυγμα ἀνθίσταται σὲ διαφορετικὸ κήρυγμα καὶ ὅλες οἱ γραφὲς ἀνθίστανται σὲ διαφορετικὲς γραφὲς. Γι' αὐτὸ ὁ σκοπὸς τοῦ διαλόγου εἶναι πᾶνω ἀπὸ ὅλα, προχωρώντας πέρα ἀπὸ θρησκευτικὲς παραδόσεις, ἢ εὗρεσις τῆς θείας ἀληθείας τῆς κεκρυμμένης ὀπισθεν διαφορετικῶν λόγων καὶ συμβόλων. Αὐτὸ δὲν σχετικοποιεῖ τὸ Χριστιανικὸ μῆνυμα: δὲν εἶναι συγκρητισμὸς, εἶναι αὐτὸς ὁ ἴδιος Χριστὸς ποὺ ἐμεῖς λατρεύουμε, καθὼς ταξιδεύει μέσα ἀπὸ τοὺς ἀπείρους χώρους τῶν ἄλλων θρησκευτικῶν. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἐμᾶς νὰ ἔχουμε ἓνα κενω-

Ἀπὸ τὴν Ε΄ Παγκόσμια Διάσκεψη τῆς ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» (Faith and Order) τοῦ «Π.Σ.Ε.» στὸ Σαντιάγο ντε Κομποστέλα τῆς Ἰσπανίας, ἀπὸ 3-14 Αὐγούστου 1993, μὲ θέμα «Πρὸς Κοινωνίαν ἐν Πίστει, Ζωῇ καὶ Μαρτυρίᾳ» (Towards Koinonia in Faith, Life and Witness).

Ἐξ ἀριστερῶν: Ἡ πάστορ Γκάο Γίνγκ ἀπὸ τὴν Κίνα, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ντέσμοντ Τούτου ἀπὸ τὴν Ν. Ἀφρική, ἡ πάστορ Δρ. Δωροθέα Λή ἀπὸ τὴν Αὐστραλία, ὁ Παπικὸς Καθηγητὴς π. Ἰωάννης-Μάριος Τιλλάρντ ἀπὸ τὸν Καναδᾶ, ὁ μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης Ζηζιούλας, ὁ πάστορ Δρ. Γκούντερ Γκάσμαν ἀπὸ τὴν Γερμανία.

τικὸ φρόνημα. Κένωσις εἶναι μαρτυρία δίχως λόγια καὶ μπορεῖ νὰ εἶναι καρποφόρος. Στὸν διάλογο ἡ ἐκκλησία ἀνοίγει, πηγαίνει βαθύτερα καὶ γνωρίζει τὸν ἑαυτό της...»⁸.

Δ. ΤΟ 1991, ὁ ἀρχιμανδρίτης Γεννάδιος Λυμούρης, Δρ. Θ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Στρασβούργου, μέλος τοῦ «Π.Σ.Ε» καὶ τῆς Ἀντιπροσωπίας τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, περιγράφων τὰ τῆς Κανμπέρρας, ὡμολογοῦσε:

«Δὲν ἔλλειψαν ὄμως καὶ οἱ στιγμὲς ἀπογορευσεως καὶ ἐκνευρισμοῦ, ἀγανακτήσεως καὶ ἀπαισιοδοξίας, ἀναλογιζόμενοι τὴν μελλοντικὴν πορείαν τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, τὴν κρισιμότητα τῆς καταστάσεως, τὸ ἀδιέξοδον τῶν θεολογικῶν πολυμερῶν συζητήσεων, ὥστε νὰ καταλήγῃ κανεὶς νὰ θέτῃ τὴν ἐρώτησιν: **Quo Vadis, Oecumene?**»⁹.

• Ὑπογραμμίζοντες καὶ πάλιν τὴν ἀρχικὴ μας ἄποψι, γιὰ τὸ **θανάσιμο ἀμάρτημα** καὶ τὴν ἀπερίγραπτη πτώσι τῶν ὀρθόδοξων Οἰκουμενιστῶν, οἱ ὁποῖοι ἀκόμη καὶ τώρα, στὴν κρίσιμη αὐτὴ καμπὴ/στροφή τοῦ «Π.Σ.Ε», πρὸ τῆς ὀριστικῆς διαλύσεώς του ἐντὸς τῆς πανθρησκειακῆς χοάνης, ὄχι μόνον δὲν μετανοοῦν, ἀλλὰ τὸ **στηρίζουν** στὴν καταστροφικὴ πορεία του μὲ τὶς «θεολογίες» τύπου Κὸδρ καὶ συμπαρασύρονται στὴν ἄβυσσο, κλείνουμε μὲ ἓνα τελικὸ ἐρώτημα:

«Quo Vadite, orthodoxi Oecumenisti?»

(*) Περιοδ. «**Ἅγιος Κυπριανός**», ἀριθ. 259/Μάρτιος-Ἀπρίλιος 1994, σελ. 243-246.

1. Βλ. τὸ πλήρες κείμενο τῆς «**Ἐκθέσεως**» ἐν **Γ.Ν. Λατμοπούλου**, *Ἡ Ζ' Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν/Κανμπέρρα*, Φεβρουάριος 1991, *Χρονικὰ-Κείμενα-Ἀξιολογήσεις*, σελ. 93-106, ἐκδόσεις «ΤΕΡΤΙΟΣ», Κατερίνη 1992· περιοδ. «**Ἐνημέρωσις**», Ζ-1991/9-10, σελ. 10-16· περιοδ. «**Ἀπόστολος Βαρνάβας**», Ἰανουάριος 1992, σελ. 21-29· περιοδ. «**Ἐπίσκεψις**», ἀριθ. 467/20.9.1991, σελ. 5-12· περιοδ. «**ΕΡΕΣ**», Νο 26/91.09.27 (περίληψις τῆς «Ἐκθέσεως»).
2. **Anton Houtepen**, «*Faith*», λῆμμα ἐν *Dictionary of the Ecumenical Movement*,

WCC Publications, Geneva 1991, σελ. 410, § «*Faith and dialogue with other Faiths*». Ὁ Α.Η. εἶναι Παπικὸς Καθηγητὴς Ἱεραποστολικῆς καὶ Οἰκουμενικῆς Ἑρεῦνης σὲ Πανεπιστήμια τῆς Ὑλλανδίας.

3. **Β.Θ. Σταυρίδου**, *Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως*, Ἀνάλεκτα Βλατάδων 47, Θεσσαλονίκη 1984, σελ. 193-194.
4. Βλ. **Γ.Ν. Λαμπούλου**, «*Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν καὶ διαθρησκειακὸς διάλογος*», ἐν περιοδ. «**Καθ' ὁδόν**», ἀριθ. 3/Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος 1992, σελ. 45· **Marlin Van Elderen**, «*Consultation Speaks on Plurality*», ἐν περιοδ. «**EPS**», No 3/90.01.82· **Wesley Ariarajah**, «*Interfaith Dialogue*», λῆμμα ἐν *Dictionary of the Ecumenical Movement*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 285.
5. **Hieromonk Seraphim Rose**, *Orthodoxy and the Religion of the Future*, St. Herman of Alaska Brotherhood, California, Fourth printing (Revised edition), March 1979, pp. 15-20· **George Khodr, Metropolitan of Mount Liban**, «*Christianity in a Pluralistic World – The World of the Holy Spirit*», ἐν περιοδ. «**Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος**», τόμος ΝΓ' (1971), II, σελ. 239· **Μητροπολίτου Καρθαγένης Παρθενίου**, «*Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Π.Σ.Ε. εἰς Ἀδδὶς Ἀμπέμπα*», ἐν περιοδ. «**Πάνταῖνος**», τόμος ΞΓ'/Μάρτιος 1971, σελ. 157-162· περιοδ. «**Ἐκκλησία**», ἀριθ. 7-8/15.3.1971, σελ. 151-154: «*Ἐκθεσις τῶν Ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ Γενικῇ Συνελεύσει τοῦ Π.Σ.Ε. ἐν Addis Ababa*» (οἱ Ἀντιπρόσωποι ἦσαν τρεῖς: ὁ μητροπολίτης Ἀττικῆς κ. Νικόδημος Γκατζιρούλης καὶ οἱ καθηγηταὶ Κ. Μπόνης καὶ Σ. Ἀγουρίδης).
6. «*Σκέψεις τῶν Ὁρθόδοξων Συνέδρων*» (Β', §2), ἐν **Γ.Ν. Λαμπούλου**, *Ἡ Ζ' Γενικὴ Συνέλευσις...*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 78.
7. Βλ. περιοδ. «**Ἐκκλησία**», ἀριθ. 13/1-15.9.1993 κ.έ.: περιοδ. «**One World**», No 189/October 1993, σελ. 12-17· περιοδ. «**EPS**», No 21/93.08.01, 93.08.17 καὶ No 22/93.08.18-29.
8. **Thomas Best - Gunther Gassmann**, «*On the way to Fuller Koinonia*», *Official Report of the Fifth World Conference on Faith and Order, Santiago de Compostela 1993*, Faith and Order Paper No 166, WCC Publications, Geneva 1994, pp. 123-126.
9. **Ἀρχιμανδρίτου Γενναδίου Λυμούρη**, «*Ἡ Ζ' Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Π.Σ.Ε./Οἱ προβληματισμοὶ τῆς καὶ ἡ ὀρθόδοξος παρουσία καὶ μαρτυρία*», ἐν περιοδ. «**Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς**», ἀριθ. 738/Μάϊος-Αὔγουστος 1991, σελ. 358.